

II

(Besluiten op grond van het EG- en het Euratom-Verdrag waarvan publicatie niet verplicht is)

BESLUITEN/BESCHIKKINGEN

COMMISSIE

BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE

van 28 januari 2009

betreffende steunmaatregel van de staten C 27/05 (ex NN 69/04) — steun voor de aankoop van diervoeder in de regio Friuli-Venezia Giulia (artikel 6 van regionale wet nr. 14 van 20 augustus 2003 en door de Kamer van Koophandel van Trieste gepubliceerde oproep tot het indienen van blijken van belangstelling)

(Kennisgeving geschied onder nummer C(2009) 187)

(Slechts de tekst in de Italiaanse taal is authentiek)

(2009/382/EG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, en met name op artikel 88, lid 2, eerste alinea,

Na de belanghebbenden overeenkomstig het genoemde artikel te hebben aangemaand hun opmerkingen te maken,

Overwegende hetgeen volgt:

I. PROCEDURE

- (1) Bij brief van 2 april 2004 hebben de diensten van de Commissie, na ontvangst van informatie en vervolgens een klacht volgens welke regionale wet nr. 14 van de regio Friuli-Venezia Giulia van 20 augustus 2003 zou voorzien in de toekenning van middelen aan de Kamers van Koophandel van Trieste en Gorizia om het hoofd te bieden aan de behoefte van door de droogte van 2003 getroffen veehouderijen aan diervoeder, de Italiaanse autoriteiten om een aantal toelichtingen verzocht.
- (2) Aangezien de diensten van de Commissie geen antwoord hebben ontvangen binnen de aan de Italiaanse autoriteiten toegekende termijn voor het verstrekken van de verlangde gegevens, hebben zij bij brief van 26 mei 2004 een herinnering verzonden.
- (3) Bij brief van 10 juni 2004, geregistreerd op 15 juni 2004, heeft de Permanente Vertegenwoordiging van Italië bij de Europese Unie de diensten van de Commissie een brief van de Italiaanse autoriteiten doen toekomen waarin deze laatsten bevestigen twee nota's te hebben verstuurd aan de Kamers van Koophandel van Trieste en Gorizia, respectievelijk op 30 september 2003 en 12 maart 2004, waarin zij wijzen op de noodzaak om een uitnodiging tot het indienen van blijken van belangstelling te publiceren voor de in artikel 6 van bovengenoemde wet bedoelde steunmaatregelen, en deze aan te melden bij de Commissie.
- (4) Op basis van deze gegevens hebben de diensten van de Commissie de Italiaanse autoriteiten bij brief van 28 juni 2004 verzocht hen de teksten van de betrokken nota's en de door beide Kamers van Koophandel opgestelde uitnodigingen tot het indienen van blijken van belangstelling te doen toekomen. Voorts hebben zij gevraagd of steun is toegekend en, zo ja, de bedragen en de toekenningsvoorwaarden mee te delen.
- (5) Bij brief van 27 september 2004, geregistreerd op 29 september 2004, heeft de Permanente Vertegenwoordiging van Italië bij de Europese Unie de Commissie in het bezit gesteld van de in de brief van 28 juni 2004 gevraagde teksten en informatie.
- (6) Aangezien uit de bovengenoemde informatie duidelijk blijkt dat de uitnodiging tot het indienen van blijken van belangstelling van de Kamer van Koophandel van Trieste reeds was gepubliceerd en niet zonder gevolg was gebleven, en dat bovendien de steun die de Kamers van Koophandel konden uitbetalen of hadden uitbetaald niet onder de bepalingen van de algemene steunregeling van de Kamers van Koophandel viel die door de Commissie in het kader van steunmaatregel N 241/01 was goedgekeurd, hebben de diensten van de Commissie besloten de steun in te schrijven in het register van niet-aangemelde steunregelingen onder nummer NN 69/04.

- (7) Bij brief van 12 november 2004 hebben de diensten van de Commissie de Italiaanse autoriteiten om aanvullende gegevens over de betrokken steunmaatregelen verzocht.
- (8) Diezelfde dag heeft de Commissie een brief van de Italiaanse autoriteiten ontvangen met gegevens ter aanvulling van de bij brief van 28 juni 2004 gevraagde gegevens (zie overweging 4).
- (9) Bij brief van 6 januari 2005, geregistreerd op 11 januari 2005, heeft de Permanente Vertegenwoordiging van Italië bij de Europese Unie de Commissie een brief van de Italiaanse autoriteiten doen toekomen waarin deze verzoeken om een verlenging van de termijn voor het verstrekken van de aanvullende gegevens over de betrokken steunmaatregelen, met als doel de regionale regelgeving op dit gebied opnieuw te bezien.
- (10) Bij brief van 25 januari 2005 hebben de diensten van de Commissie een verlenging van de termijn met een maand toegekend.
- (11) Bij brief van 21 februari 2005 heeft de Permanente Vertegenwoordiging van Italië bij de Europese Unie de Commissie een brief van de Italiaanse autoriteiten doen toekomen waarin deze laatsten preciseren dat de Kamer van Koophandel van Gorizia geen uitvoering had gegeven aan de geplande steunmaatregelen en hiervan afzag (bij deze brief was een besluit van diezelfde Kamer van Koophandel gevoegd waarin deze informatie wordt bevestigd).
- (12) Bij brieven van 28 februari 2005, geregistreerd op 1 maart 2005, en van 30 maart 2005, geregistreerd op 31 maart 2005, heeft de Permanente Vertegenwoordiging van Italië bij de Europese Unie de Commissie aanvullende gegevens verstrekt betreffende de door de Kamer van Koophandel van Trieste toegekende steun.
- (13) Bij brief van 22 juli 2005 ⁽¹⁾ heeft de Commissie Italië in kennis gesteld van het besluit tot inleiding van de procedure van artikel 88, lid 2, van het Verdrag met betrekking tot de steun voor de aankoop van diervoeder in het kader van artikel 6 van regionale wet nr. 14 van 20 augustus 2003, waarop de door de Kamer van Koophandel van Trieste gepubliceerde oproep tot het indienen van blijken van belangstelling betrekking had.
- (14) Het besluit tot inleiding van de procedure is bekendgemaakt in het *Publicatieblad van de Europese Unie* ⁽²⁾. De Commissie heeft de belanghebbenden uitgenodigd hun opmerkingen over de betrokken steunmaatregel te maken.
- (15) De Commissie heeft van geen van de belanghebbenden opmerkingen ontvangen.

II. BESCHRIJVING

- (16) In artikel 6 van regionale wet nr. 14 van de regio Friuli-Venezia Giulia van 20 augustus 2003 (hierna „regionale wet nr. 14” genoemd) is bepaald dat het regionaal bestuur een bijzondere financiering van 170 000 EUR mag toekennen aan de „Camera di commercio, industria, artigianato e agricoltura di Trieste” en van 80 000 EUR aan de „Camera di commercio, industria, artigianato e agricoltura di Gorizia” om het hoofd te bieden aan de uitzonderlijke behoeften aan diervoeders op de door de droogte van 2003 getroffen veehouderijen in gebieden die niet zijn aangesloten op bevoeiingsinstallaties van consortia.
- (17) De door de Kamer van Koophandel van Trieste gepubliceerde uitnodiging tot het indienen van blijken van belangstelling voorziet in financiële steun voor veehouderijen in de provincie Trieste die zijn getroffen door de droogte van 2003 en die, aangezien zij hun arealen niet met behulp van een bevoeiingsinstallatie van een consortium konden bevoeien, een productieverlies hebben geleden van ten minste 20 % in probleemgebieden en 30 % in de overige gebieden. Deze steun wordt verleend in de vorm van steun voor de aankoop van voor vervoeding aan vee noodzakelijk diervoeder.
- (18) De steun wordt uitbetaald na overlegging van de facturen betreffende in de periode 1 mei-20 november 2003 aangekocht diervoeder en dekt de hoeveelheid diervoeder die nodig is om te voorzien in de berekende voederbehoefte per op het bedrijf aanwezige grootvee-eenheid (hierna „GVE” genoemd) in het bezit van de bedrijfsleider. De GVE's bestaan uit voor de slacht bestemde of voor het werk gebruikte runderen, schapen, geiten en paarden; bij slachtdieren gaat het uitsluitend om dieren die hoofdzakelijk worden gehouden door hoofdberoepslandbouwers of door bij de sociale zekerheid van het INPS (Istituto nazionale per la previdenza sociale) voor de landbouwsector ingeschreven landbouwers. De term „voeder” heeft betrekking op eender welke soort gedroogd hooi.
- (19) De steun kan worden toegekend aan elk bedrijf in de provincie Trieste dat hierom verzoekt, tot het hiertoe ingestelde fonds is uitgeput.
- (20) De subsidiabele hoeveelheid voeder per GVE bedraagt maximaal 15 kwintalen. De voor de berekening van de steun gebruikte referentieprijzen bedraagt 20 EUR, exclusief btw. Wanneer het aantal aanvragen hoger ligt dan verwacht, wordt de individuele steun per GVE verhoudingsgewijs verlaagd.
- (21) Wanneer de begunstigde veehouderijen andere steun voor de door de droogte van 2003 veroorzaakte verliezen aanvragen en ontvangen, wordt het bedrag van de in de uitnodiging tot het indienen van blijken van belangstelling bedoelde steun dienovereenkomstig verlaagd.

⁽¹⁾ Zie brief SG(2005)-Greffé D/203816.

⁽²⁾ PB C 233 van 22.9.2005, blz. 5.

III. INLEIDING VAN DE PROCEDURE VAN ARTIKEL 88, LID 2, VAN HET VERDRAG

(22) De Commissie heeft de procedure van artikel 88, lid 2, van het Verdrag ingeleid omdat zij twijfels heeft omtrent de verenigbaarheid van de betrokken steunmaatregelen met de gemeenschappelijke markt. Haar twijfels zijn gebaseerd op de volgende factoren:

- a) uit de aan de Commissie verstrekte bepalingen kan niet worden opgemaakt of de verliesdrempel is vastgesteld met strikte inachtneming van het bepaalde in punt 11.3 van de communautaire richtsnoeren voor staatssteun in de landbouwsector⁽¹⁾ (hierna de richtsnoeren genoemd) en derhalve kan niet worden uitgesloten dat steun is verleend aan bepaalde landbouwers die hier niet voor in aanmerking zouden komen als de verliesdrempel zou worden berekend zoals aangegeven in bovenstaand punt;
- b) de voor de berekening van de eigenlijke steun gebruikte methode komt zelfs niet overeen met het bepaalde in punt 11.3 van de richtsnoeren, aangezien zij louter gebaseerd is op een prijsparameter per aangekochte gewichtseenheid; bovendien moet de steun worden uitbetaald op basis van de aankoopfacturen voor voeder, maar in de uitnodiging tot het indienen van blijken van belangstelling van de Kamer van Koophandel van Trieste is niet gepreciseerd dat de aankopen zich moeten beperken tot de hoeveelheid daadwerkelijk door de droogte verloren voeder;
- c) overeenkomstig punt 11.3 van de richtsnoeren moet het steunbedrag worden verminderd met het bedrag van eventuele rechtstreekse steunbetalingen; de Italiaanse autoriteiten hebben hier echter geen informatie over verstrekt; gevaar voor overcompensatie van de geleden verliezen kan dan ook niet worden uitgesloten;
- d) overeenkomstig datzelfde punt van de richtsnoeren dienen op de steun alle op grond van verzekeringscontracten ontvangen bedragen in mindering te worden gebracht en dient rekening te worden gehouden met de normale kosten die de landbouwer nu niet heeft gemaakt omdat het gewas niet kon worden geoogst; de Italiaanse autoriteiten hebben hier geen informatie over verstrekt, wat de twijfels omtrent het gevaar voor overcompensatie nog heeft versterkt.

IV. OPMERKINGEN VAN DE ITALIAANSE AUTORITEITEN

(23) Bij brief van 26 september 2005, geregistreerd op 27 september 2005, heeft de Permanente Vertegenwoordiging van Italië bij de Europese Unie de Commissie de opmerkingen van de Italiaanse autoriteiten naar aanleiding van de inleiding van de procedure van artikel 88, lid 2, van het Verdrag met betrekking tot de betrokken steunmaatregelen doen toekomen.

(24) In deze opmerkingen wijzen de Italiaanse autoriteiten er in de eerste plaats op dat de droogte van 2003 door de regio Friuli-Venezia Giulia bij besluit nr. 0329/Pres. van de voorzitter van de regio van 16 september 2003 is uitgeroepen tot „ongunstige weersomstandigheid”, wat is

bevestigd door de meteorologische gegevens van het regionaal meteorologisch observatorium en waarvoor een staatssteundossier bij de Commissie is aangemeld dat door haar is goedgekeurd (dossier N 262/04).

(25) De Italiaanse autoriteiten erkennen voorts dat de door de Kamer van Koophandel van Trieste gebruikte methode voor de berekening van de door de landbouwers van provincie Trieste geleden verliezen niet in overeenstemming is met het bepaalde in punt 11.3 van de richtsnoeren. Zij wijzen er evenwel op dat de Kamer van Koophandel van Trieste na de inleiding van de procedure van artikel 88, lid 2, van het Verdrag de hoogte van de productieverliezen in elke begunstigde onderneming (43 ondernemingen) heeft gecontroleerd op basis van een vergelijking tussen de gemiddelde voederproductie in de periode 2000/2002 (waarin geen vergoedingen zijn betaald voor verliezen als gevolg van ongunstige weersomstandigheden) en de in 2003 geoogste hoeveelheden voeder. Volgens de Italiaanse autoriteiten kan uit de ontvangen informatie worden opgemaakt dat de verliezen in ieder geval hoger liggen dan de drempels die zijn vastgesteld om voor de steun in aanmerking te komen (20 % in probleemgebieden en 30 % in de overige gebieden).

(26) De Italiaanse autoriteiten voegen hier nog aan toe dat zij het steunbedrag hebben berekend dat overeenkomstig de richtsnoeren had kunnen worden toegekend. Hierbij hebben zij zich gebaseerd op de gegevens van besluit nr. 1535 van de Giunta Regionale van 23 mei 2003 met betrekking tot de gemiddelde hoeveelheid en de gemiddelde prijs van het voeder in de periode 2000/2002. Van de verkregen waarde hebben zij de door elke onderneming aangegeven feitelijke productie vermenigvuldigd met de gemiddelde prijs van het betrokken jaar, afgetrokken. Zij hebben al hun berekeningen ondergebracht in een tabel met de bedragen van de uitbetaalde steun, de bedragen van de steun die op grond van de richtsnoeren hadden kunnen worden toegekend, en het bedrag van de de-minimissteun die nog aan de begunstigden kan worden verleend op grond van Verordening (EG) nr. 1860/2004 van de Commissie van 6 oktober 2004 betreffende de toepassing van de artikelen 87 en 88 van het EG-Verdrag op de de-minimissteun in de landbouwsector en de visserijsector⁽²⁾. Uit bovengenoemde tabel kan worden opgemaakt dat, wanneer de de-minimissteun wordt gecumuleerd met de steun die op grond van de richtsnoeren kan worden verleend, slechts twee landbouwers vergoedingen hebben ontvangen die meer bedroegen dan de geleden verliezen; de Italiaanse autoriteiten hebben zich ertoe verbonden deze vergoedingen terug te vorderen.

(27) Met betrekking tot de andere door de Commissie geuite twijfels in het kader van de inleiding van de procedure van artikel 88, lid 2, van het Verdrag wijzen de Italiaanse autoriteiten erop dat de begunstigden van de betrokken steun geen rechtstreekse steun voor voeder hebben ontvangen, noch enige vergoeding op grond van een verzekeringscontract. Zij preciseren bovendien dat de kosten van de oogst en het vervoer van voeder door de begunstigden zijn gedragen, voor zover ondanks de droogte toch voeder is geproduceerd.

⁽¹⁾ PB C 28 van 1.2.2000, blz. 2.

⁽²⁾ PB L 325 van 28.10.2004, blz. 4.

(28) Tot slot verklaren de Italiaanse autoriteiten dat alle landbouwers die de betrokken steun hebben ontvangen, op de hoogte zijn gebracht van de inleiding van de procedure van artikel 88, lid 2, van het Verdrag met betrekking tot de onderhavige steunmaatregel.

V. BEOORDELING

(29) Overeenkomstig artikel 87, lid 1, van het Verdrag zijn steunmaatregelen van de Staten of in welke vorm ook met staatsmiddelen bekostigd, die de mededinging door begunstiging van bepaalde bedrijven of bepaalde producties vervalsen of dreigen te vervalsen, onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt, voor zover deze steun het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloedt. De steun in het kader van regionale wet nr. 14 beantwoordt aan deze definitie, aangezien hij wordt toegekend door een plaatselijke overheid en bepaalde producties begunstigt (de dierlijke productie) en, gelet op de positie die Italië inneemt in de bovengenoemde producties, de mededinging kan vervalsen en het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig kan beïnvloeden (in 2006 was Italië goed voor 13,3 % van de communautaire productie van rundvlees, waardoor het land de derde belangrijkste rundvleesproducent van de Unie was).

(30) In de in artikel 87, leden 2 en 3, van het Verdrag bedoelde gevallen kunnen bepaalde maatregelen evenwel bij wijze van uitzondering als verenigbaar met de gemeenschappelijke markt worden beschouwd.

(31) In het onderhavige geval is, gelet op de aard van de betrokken steunmaatregelen (steun ter compensatie van landbouwers voor verliezen als gevolg van ongunstige weersomstandigheden), de enig mogelijke uitzondering die van artikel 87, lid 3, onder c), van het Verdrag, op basis waarvan steunmaatregelen om de ontwikkeling van bepaalde vormen van economische bedrijvigheid of van bepaalde regionale economieën te vergemakkelijken, mits de voorwaarden waaronder het handelsverkeer plaatsvindt daardoor niet zodanig worden veranderd dat het gemeenschappelijke belang wordt geschaad, als verenigbaar met de gemeenschappelijke markt kunnen worden beschouwd (de uitzondering van artikel 87, lid 2, onder b), van het Verdrag is van toepassing op echte natuurrampen en niet op daarmee gelijk te stellen gebeurtenissen; zoals aangegeven in de richtsnoeren heeft de Commissie altijd geoordeeld dat droogte op zich niet kan worden beschouwd als natuurramp in de zin van artikel 87, lid 2, onder b), van het Verdrag).

(32) Om in aanmerking te komen voor de bovengenoemde uitzondering, moet onrechtmatige steun in de zin van artikel 1, onder f), van Verordening (EG) nr. 659/1999 van de Raad van 22 maart 1999 tot vaststelling van nadere bepalingen voor de toepassing van artikel 93 van het EG-Verdrag⁽¹⁾, overeenkomstig de mededeling van de Commissie betreffende de vaststelling van regels voor de beoordeling van onrechtmatig verleende staatssteun⁽²⁾ worden beoordeeld aan de hand van de inhoudelijke criteria die worden gehanteerd in welk instrument ook dat van kracht was op het ogenblik waarop de steun werd verleend.

(33) In het onderhavige geval golden voor de betrokken steun op het ogenblik van de verlening ervan de in punt 11.3 van de richtsnoeren vastgestelde regels. Overeenkomstig dat punt:

a) moet de omvang van de schade een bepaalde drempel bereiken, die voor probleemgebieden is vastgesteld op 20 % van de normale productie en voor de overige gebieden op 30 %; de verliezen moeten worden berekend per individueel landbouwbedrijf;

b) moeten de bovengenoemde drempels worden bepaald door vergelijking van de brutoproductie van de teelt in het betrokken jaar met de brutoproductie in een normaal jaar; in beginsel moet de brutoproductie in een normaal jaar worden berekend door uit te gaan van de gemiddelde brutoproductie over de voorafgaande drie jaren exclusief jaren waarvoor vergoedingen zijn betaald in verband met andere ongunstige weersomstandigheden; er kunnen ook andere methoden voor de berekening van de normale productie, met inbegrip van regionale referentiewaarden, worden geaccepteerd op voorwaarde dat deze methoden representatieve resultaten opleveren en niet zijn gebaseerd op abnormaal hoge fysieke opbrengsten;

c) mag het steunbedrag, om overcompensatie te voorkomen, niet hoger zijn dan de gemiddelde productie in een normale periode, vermenigvuldigd met de gemiddelde prijs in diezelfde periode, minus de feitelijke productie in het jaar van de gebeurtenis, vermenigvuldigd met de gemiddelde prijs in dat jaar;

d) moet het steunbedrag voorts worden verminderd met het bedrag van eventuele rechtstreekse steunbetalingen;

e) moeten alle eventueel in het kader van een verzekering ontvangen bedragen op de steun in mindering worden gebracht; bovendien moet rekening worden gehouden met de normale kosten die de landbouwer nu niet heeft gemaakt, bijvoorbeeld omdat het gewas niet hoefde te worden geoogst.

(34) Met betrekking tot de naleving van de eerste twee voorwaarden merkt de Commissie op dat de Italiaanse autoriteiten het bestaan van een droogte hebben vastgesteld op basis van passende meteorologische gegevens. Met betrekking tot de omvang van de door bovengenoemde ongunstige weersomstandigheden veroorzaakte schade stelt de Commissie in de eerste plaats vast dat de Italiaanse autoriteiten zelf erkennen dat de door de Kamer van Koophandel van Trieste gebruikte methode voor de berekening van de door de landbouwers van de provincie Trieste geleden verliezen niet in overeenstemming is met het bepaalde in punt 11.3 van de richtsnoeren. Zij kan deze vaststelling alleen maar kracht bijzetten, aangezien de door de Kamer van Koophandel gepubliceerde uitnodiging tot het indienen van blijken van belangstelling louter voorziet in een verliesdrempel vanaf welke steun mag worden toegekend, zonder de methode voor de berekening van het verlies te preciseren.

⁽¹⁾ PB L 83 van 27.3.1999, blz. 1.

⁽²⁾ PB C 119 van 22.5.2002, blz. 22.

- (35) Gelet op het bovenstaande kan uit de door de Italiaanse autoriteiten naar aanleiding van de inleiding van de procedure van artikel 88, lid 2, van het Verdrag verstrekte informatie worden opgemaakt dat door toepassing van de methode van punt 11.3 van de richtsnoeren, d.w.z. in het onderhavige geval, een vergelijking tussen de gemiddelde voederproductie in de periode 2000-2002 (jaren waarin geen vergoeding voor verliezen als gevolg van ongunstige weersomstandigheden is betaald) en de voederproductie in 2003, de verliezen voor elke individuele schadeloos gestelde onderneming boven de minimumdrempels voor steun lagen (20 % in probleemgebieden en 30 % in de overige gebieden).
- (36) Met betrekking tot de berekeningsmethode (en derhalve de naleving van de derde hierboven genoemde voorwaarde) merkt de Commissie op dat de in het onderhavige geval toegepaste methode niet overeenstemt met die van de richtsnoeren, aangezien de steun is uitbetaald na overlegging van facturen betreffende de aankoop van voeder tussen 1 mei en 20 november 2003 voor de hoeveelheden voeder die nodig zijn om in de normale voederbehoeften per op het bedrijf aanwezige GVE te voorzien, terwijl de te betalen steun overeenkomstig de richtsnoeren niet meer mag bedragen dan het gemiddelde productieniveau in de normale periode vermenigvuldigd met de gemiddelde prijs in diezelfde periode, minus de feitelijke productie in het jaar van de gebeurtenis, vermenigvuldigd met de gemiddelde prijs in dat jaar.
- (37) Uit de informatie die de Italiaanse autoriteiten na de inleiding van de procedure van artikel 88, lid 2, van het Verdrag hebben verstrekt, blijkt dat de door de Kamer van Koophandel van Trieste toegepaste berekeningsmethode in een aantal gevallen (12 van de 43) tot een hoger steunbedrag heeft geleid dan het uit de berekeningsmethode van de richtsnoeren resulterende bedrag.
- (38) Aangezien de berekeningsmethode van de Kamer van Koophandel van Trieste in 25 % van de gevallen heeft geleid tot een overschrijding van het steunbedrag dat overeenkomstig punt 11.3 van de richtsnoeren mag worden betaald, kan de Commissie deze methode niet accepteren.
- (39) Met betrekking tot de andere drie in punt 11.3 van de richtsnoeren genoemde voorwaarden (en derhalve de naleving van de vierde en vijfde hierboven genoemde voorwaarde) neemt de Commissie nota van de door de Italiaanse autoriteiten verstrekte informatie volgens welke de begunstigden van de betrokken steun geen rechtstreekse steun voor voeder hebben ontvangen en evenmin eventuele in het kader van een verzekering ontvangen bedragen, en de kosten van de oogst en het vervoer van het voeder door de begunstigden zijn gedragen, voor zover toch voeder is geproduceerd. Deze preciseringen impliceren dat de bovengenoemde voorwaarden in het onderhavige geval niet relevant zijn.
- voorwaarden vervuld zijn, aangezien, zoals aangegeven in overweging 38, de door de Kamer van Koophandel van Trieste toegepaste methode voor de berekening van de steun in veel gevallen een overschrijding van de bedragen inhoudt die hadden kunnen worden betaald zonder overcompensatie.
- (41) De door de Kamer van Koophandel van Trieste naar aanleiding van de droogte van 2003 verleende steun voor de aankoop van voeder kan derhalve voor het gedeelte boven het bedrag dat, indien de berekeningsmethode van punt 11.3 van de richtsnoeren was gebruikt, in aanmerking had kunnen komen voor deze uitzondering, niet in aanmerking komen voor de uitzondering van artikel 87, lid 3, onder c), van het Verdrag. Het gedeelte van de steun dat dit bedrag niet overschrijdt, is daarentegen wel verenigbaar met de gemeenschappelijke markt, aangezien dit voldoet aan alle in de richtsnoeren vastgestelde voorwaarden.
- (42) Ingevolge artikel 14, lid 1, van Verordening (EG) nr. 659/1999 moet de Commissie, indien negatieve beschikkingen worden gegeven in gevallen van onrechtmatige steun, beschikken dat de betrokken lidstaat alle nodige maatregelen dient te nemen om de steun van de begunstigde terug te vorderen. Italië moet derhalve alle nodige maatregelen nemen om de steun van de begunstigde terug te vorderen. Overeenkomstig het bepaalde in punt 42 van de mededeling van de Commissie „Naar een doelmatige tenuitvoerlegging van beschikkingen van de Commissie waarbij lidstaten wordt gelast onrechtmatige en onverenigbare steun terug te vorderen”⁽¹⁾ beschikt Italië over een termijn van vier maanden, te rekenen vanaf de inwerkingtreding van de onderhavige beschikking, om deze beschikking uit te voeren. De terug te vorderen steun omvat de in overeenstemming met Verordening (EG) nr. 794/2004 van de Commissie van 21 april 2004 tot uitvoering van Verordening (EG) nr. 659/1999 van de Raad⁽²⁾ berekende renten.
- (43) Niettemin wordt steun die op basis van de onderhavige steunregeling is toegekend en die op het ogenblik van de toekenning voldoet aan de voorwaarden van een verordening van de Commissie die is vastgesteld op basis van artikel 2 van Verordening (EG) nr. 994/98 van de Raad⁽³⁾ (de-minimisverordening), niet als staatssteun in de zin van artikel 87, lid 1, van het Verdrag beschouwd.
- (44) In punt 49 van de mededeling van de Commissie „Naar een doelmatige tenuitvoerlegging van beschikkingen van de Commissie waarbij lidstaten wordt gelast onrechtmatige en onverenigbare steun terug te vorderen” is bepaald dat, om het precieze steunbedrag te kwantificeren dat uit hoofde van de regeling van iedere afzonderlijke begunstigde moet worden teruggevorderd, de lidstaat de de-minimiscriteria kan toepassen die golden op het tijdstip waarop de onrechtmatige en onverenigbare steun werd verleend die het voorwerp van de terugvorderingsbeschikking uitmaakt.

VI. CONCLUSIE

- (40) Gelet op het bovenstaande kan de Commissie niet stellen dat alle in punt 11.3 van de richtsnoeren genoemde

⁽¹⁾ PB C 272 van 15.11.2007, blz. 11.

⁽²⁾ PB L 140 van 30.4.2004, blz. 1.

⁽³⁾ PB L 142 van 14.5.1998, blz. 1.

- (45) Toen de steun door de Kamer van Koophandel van Trieste werd verleend, bestonden nog geen communautaire voorschriften inzake de-minimissteun in de landbouwsector.
- (46) De eerste communautaire bepalingen die op dit gebied zijn aangenomen, zijn die van Verordening (EG) nr. 1860/2004.
- (47) In Verordening (EG) nr. 1860/2004 is bepaald dat steun waarvan het bedrag over een periode van drie jaar niet meer bedraagt dan 3 000 EUR per begunstigde (dit bedrag omvat de aan een onderneming verleende de-minimissteun), het handelsverkeer tussen de lidstaten niet ongunstig beïnvloedt en/of de mededinging niet vervalst of dreigt te vervallen, zodat deze steun niet onder artikel 87, lid 1, van het Verdrag valt.
- (48) Op grond van artikel 5 van Verordening (EG) nr. 1860/2004 is dit principe ook van toepassing op steun die is verleend vóór de inwerkingtreding van de verordening, mits aan de in de artikelen 1 en 3 van deze verordening vastgestelde voorwaarden wordt voldaan.
- (49) In het onderhavige geval wordt steun die niet meer bedraagt dan 3 000 EUR, niet beschouwd als staatssteun in de zin van artikel 87, lid 1, van het Verdrag indien deze op het ogenblik van de verlening ervan aan het bepaalde in de artikelen 1, 2 en 3 van Verordening (EG) nr. 1860/2004 voldeed. Dit geldt uitsluitend voor bedragen van niet meer dan 3 000 EUR die daadwerkelijk zijn uitbetaald in het kader van de onderhavige regeling. De Italiaanse autoriteiten mogen er niet van uitgaan dat het aantal gevallen van terugvordering kan worden beperkt door aftrek, in de 12 gevallen van overcompensatie, van het bedrag dat elke begunstigde op grond van Verordening (EG) nr. 1860/2004 had kunnen ontvangen. Indien het bedrag van de in het kader van de regeling verleende steun het de-minimisplafond overschrijdt, kan dit namelijk niet in aanmerking komen voor de bepalingen van de de-minimisverordening, zelfs niet voor het gedeelte dat dit plafond niet overschrijdt.

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN:

Artikel 1

De steunregeling voor de aankoop van voeder die door de Kamer van Koophandel van Trieste (Italië, regio Friuli-Venezia Giulia) onrechtmatig, in strijd met artikel 88, lid 3, van het Verdrag, ten uitvoer is gelegd, is onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt omdat de uit de berekeningsmethode van punt 11.3 van de communautaire richtsnoeren voor staatssteun in de landbouwsector resulterende steunbedragen worden overschreden. De in het kader van bovengenoemde regeling verleende steun is verenigbaar met de gemeenschappelijke markt binnen de grenzen van het uit de berekeningsmethode van punt 11.3 van de bovengenoemde richtsnoeren resulterende bedrag, en onverenigbaar voor het gedeelte boven dit bedrag.

Artikel 2

Individuele steun in het kader van de in artikel 1 bedoelde regeling vormt op zich geen staatssteun wanneer deze op het ogenblik van de verlening ervan voldoet aan de voorwaarden van de op basis van artikel 2 van Verordening (EG) nr. 994/98 vastgestelde verordening, die van kracht was op het ogenblik dat de steun werd verleend.

Artikel 3

1. De Kamer van Koophandel van Trieste (Italië) vordert de onverenigbare steun die in het kader van de in artikel 1 bedoelde regeling is verleend, van de begunstigden terug.
2. De terug te vorderen steun omvat de rente vanaf de datum waarop de steun ter beschikking van de begunstigde is gesteld tot de datum van de daadwerkelijke terugbetaling ervan.
3. De rente wordt berekend volgens de methode voor de vaststelling van het rentepercentage zoals vastgesteld in hoofdstuk V van Verordening (EG) nr. 794/2004 en Verordening (EG) nr. 271/2008 van de Commissie ⁽¹⁾ tot wijziging van Verordening (EG) nr. 794/2004.

Artikel 4

1. De in artikel 1 bedoelde steun die in het kader van de regeling is verleend, wordt onmiddellijk en daadwerkelijk teruggevorderd.
2. Italië zorgt ervoor dat deze beschikking ten uitvoer wordt gelegd binnen vier maanden, te rekenen vanaf de datum van kennisgeving ervan.

Artikel 5

1. Binnen twee maanden na de kennisgeving van deze beschikking verstrekt Italië de volgende informatie aan de Commissie:
  - a) het totale bedrag (hoofdsom en rente) dat van elke begunstigde moet worden teruggevorderd;
  - b) een gedetailleerde beschrijving van de reeds genomen en de voorgenomen maatregelen om aan deze beschikking te voldoen;
  - c) documenten waaruit blijkt dat de begunstigde gelast werd tot terugbetaling van de steun.
2. Italië houdt de Commissie op de hoogte van de ontwikkelingen met betrekking tot de nationale maatregelen die het land heeft genomen om deze beschikking ten uitvoer te leggen, totdat de steun in het kader van de in artikel 1 bedoelde regeling volledig is teruggevorderd. Het verstrekt onmiddellijk alle informatie die de Commissie wenst te krijgen over de maatregelen die reeds zijn genomen of die zullen worden genomen om aan deze beschikking te voldoen. Het verstrekt ook gedetailleerde gegevens over het steunbedrag en de rente die reeds door de begunstigden zijn terugbetaald.

⁽¹⁾ PB L 82 van 25.3.2008, blz. 1.

Artikel 6

Deze beschikking is gericht tot Italië.

Gedaan te Brussel, 28 januari 2009.

Voor de Commissie
Mariann FISCHER BOEL
Lid van de Commissie
